

ומחדשים חידושים ושוכחי' ח'ו על נותן התורה²⁵⁷ והם מתגאים בתורתם דהוי ע'ז ברוחניות דכ'ז הוא בעולם העש' שהוא עולם הפירוד דזהו אף עשיתי אמנם הנה בעול' זה דוקא הוא מקום העבודה דהיום לעשותם²⁵⁸ דע'י עבודה זו בלימוד התו' ובקיום המצות מעשיות משלימים הכוונה העליונה בבריאת העול'.

וזהו כל הנקרא בשמי הוא שם הוי', דבכללות הוא מה שהתהוות העולם הוא ע'י אמצעות האצ' דאבא עילאה מקננא באצ' שהוא בחי' חכ', וכתי'²⁵⁹ הוי' בחכ' ואצ' בכלל מורה עצמותו שמגלה האוא'ס שלפה'צ ועיקר המגלה הוא בחי' חכ' כנ"ל, וזהו כל הנק' בשמי ולית בריאה דלא אתרשים בהאי שמא בגין דישתמודע למאן דברא ל' וידוע דכל הו'ע ההתאחדות וכמ"ש²⁶⁰ כי כל בשמים ובארץ ותרגם דאחיד בשמיא ובארעא, הנה כל פי' דאחיד שהו'ע היחוד וזהו כל הנקרא בשמי כו' אף עשיתי דהנה בכדי לייחד כל הנברא' באחדות גמורה דהוי' אחד הוא ע'י כי נקרא בשמי דהתהוות העולמות הוא ע'י אמצעות האצ' שהוא שמו של הא'ס, ובכדי לפעול היחוד ככל הנברא' דישתמודעין למאן דברא ל' הנה בשביל זה אתרשים שמא קדישא ככל בריין וכאשר התהוות העולמות הוא ע'י אמצעי' האצ' הנה יכול להיות העבודה למטה ממש בדרך מרכבה.

בס"ד. ללמוד ברבים בימי חג הגאולה י"ב וי"ג תמוז תרצ"ו.

על' כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון, ואמרז"ל (ב"ב ע"ח ב') א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן, מאי דכתיב על כן יאמרו המושלים אלו המושלים ביצרם, באו חשבון באו ונחשוב חשבוננו של עולם,

(257) ראה נדרים פא, א וברין שם. בי"ח לטור אריח סמ"ז.

(258) ס"פ ואתחנן ובפרש"י.

(259) משלי ג, יט.

(260) דברי הימים א כט, יא.

(1) מאמר זה ושלאחריו (דיה איזהו גבור) נדפסו (בלי הערות ומראי מקומות) בקונטרס לג [ולאח"ז – בספר המאמרים קונטרסים חלק ב שסט, ב ואילך].

ב' מאמרים אלו הם דיה ובראשי חדשיכם ודיה איזהו גבור דשנת תרצ"ה [שאינם תח"י לע"ע]. המאמרים מיוסדים על דיה שה תמים ודיה וזאת תורת זבח השלמים דשנת תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' צז ואילך. שם ע' קיג ואילך). דיה ובראשי חדשיכם דשנת תרל"ט [שהוא דיה שה תמים תרכ"ט בהוספת קיצורים וחלוקה לפרקים]. דיה מלכא ומלכתא תר"ל (סה"מ תר"ל ע' שטט ואילך): תרס"ד (סה"מ תרס"ד ע' רצד ואילך). וראה גם דיה מלכא ומלכתא תרצ"ז (לקמן ע' 201 ואילך).

(2) חוקת כא, כז.

תבנה ותכונן אם אתה עושה כן תבנה בעוה"ז ותכונן לעוה"ב, והנה עולם הוא מלשוני העלם והסתר וטעם הדבר שכללות הבריאה נקראת בשם עולם שהוא הסתר והעלם, לפי דכללות ההתהוות היא מבחי' העלם האור דוקא. והכוונה בזה הוא בכדי שתהי' עבודת הנבראים וכמאמר נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, דהנבראים ע"י עבודתם ימשיכו גילוי אלקות בעולם דעל זה הי' כללות ענין ירידת הנשמה למטה, ונתנית התורה למטה בכדי שנשמות ישראל בקיום התורה ומצות ישלימו הכוונה העליונה בהמשכת גילוי אלקות למטה, והיינו דע"י קיום המצות שנתלבשו בדברים הגשמיים, ולמוד התורה שנתלבשה בשכל אנושי הנה עי"ז עושים את המטה כלי לאלקות, דזהו משארו"ל (סנהדרין פ"ד מ"ה) חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, דזה מה שהעולם נברא ע"י הצמצום והעלם האור הוא בשביל האדם דהאדם ע"י עבודתו בקיום המצות ולמוד התורה ימשיך גילוי אלקות בעולם, וזהו באו חשבון באו ונחשוב חשבוננו של עולם היינו כוונת ההעלם, דתחלת העבודה היא להיות מושל ביצרו בדרך קבלת עול ואחי"כ הנה ע"י העבודה דעיר סיחון שהם האומיות דתפלה ותורה יבוא חשבון ויבנה ויכונן. דהנה ידוע' דהתפלה היא במקום הקרבנות, דכתיב' אדם כי יקריב מכם קרבן להו' דכל ענין הקרבנות צריך להיות מכם בעצמכם' לזבוח את יצרו דזהו"ע המושלים ביצרם. והנה עקרי הקרבנות הם עולה וחטאת רק ההפרש ביניהם הוא דע"פ רוב הנה העולה באה מן הכבשים וכמו תמידין שהן עולות, וכמ"ש עולת תמיד, הנה באין מן הכבשים וכמ"ש את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, והחטאות בדרך כלל באות מן העזים וכמ"ש¹⁰ ושעיר עזים חטאת, ורק דחטאת כהן המשיח שהוא פר וכן פר של יוהכ"פ¹¹, וחטאת היחיד הנה לפעמים באה מן הכבשים, אבל בכללות הנה רוב החטאות באות מן העזים. ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה להבין

(3) ראה לקו"ת שלח לו, ד. שם חוקת סה, א ואוה"ת חוקת ע' תתפד ואילך [ע"פ על כן יאמרו המשלים]. ביאורו להצ"צ ח"א ע' שנה [ע"פ מאחזיל מסחים ג, א]. וראה קהלת רבה ג, יא (ג) בסופו [הובא בלקו"ת במדבר ה, סע"ג]. תקו"ז תמ"ב (פכ, א). ספר הבהיר סימן יוד. סידור האריז"ל במוסף לרי"ה (היום הר"ת עולם). כתר שם טוב סימן כד. ועוד.

(4) ראה תנחומא נשא טז. תניא רפ"ז.

(5) ברכות כז, א.ב. טור ושו"ע ודאד"ז או"ח סע"ח ס"ד.

(6) ויקרא א, ב.

(7) ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' רלב. וש"י. ד"ה ושאתם תשי"א (סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, א). סה"מ תשי"ט ע' 28 (השני). קונטרס לימוד החסידות פרק יב [נדפס גם באגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ג ע' שנדן]. היום יום"י יב אדר שני.

(8) פינחס כח, ו.

(9) שם, ד.

(10) ראה ויקרא ה, ו. שמיני ט, ג. ועוד.

(11) רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א ה"ו.

כללות ענין הקרבנות דכתיב¹² את קרבני לחמי לאשי וגו', דהקרבנות שהיו מקריבים ע"ג המזבח הן הקרבנות האכרים כולם והן הקרבנות החלב והדם נקרא בחי' לחם למעלה¹³, והלחם הוא לאשים העליונים שהם השרפים שנקראו בשם אישים ע"ש האש¹⁴, והיינו רשפי אש ההשגה שבהם נשרף כל מהותם ממש, דהנה בבטול מהות המציאות הרי יש ב' אופנים הא' הוא בדרך שבירה והוא שנשבר כל מהות מציאותו לגמרי מכל וכל, וכמו עד"מ באחד השומע איזה דבר שכל נעלה או ספור שכלי, והוא מרגיש שיש בזה דבר טוב וערב ורואה כי כל השומעים מתפעלים מזה ומתענגים בענג נפלא, והוא לקוטן כלי מוחו ושכלו אינו מבין את השכל ההוא ואינו תופס בהשגת הספור ההוא, הנה העדר הבנת השכל והעדר השגת הספור מדכא אותו במאד, עס צוברעכט אים, ונופל בעיני עצמו, ער פאלט ביי זיך אראפ ונשבר כל מציאות מהותו לגמרי מכל וכל, והב' הוא כאשר ע"י טיב ההשגה והתפיסא במושכלות נהפך כל מהות מציאותו לגמרי מכל וכל עד אשר כל מהות מציאותו היא השכלה, וכמו שאנו רואין במוחש בעוסקים במושכלות בסדר מסודר לאט לאט. הרי במשך הזמן הנה כלי מוחם החומרי ממש הוא נהפך לחומר שכלי, וכמ"ש במ"א¹⁵, ונקודת הענין בזה הוא דיש מי שהוא חושב שכלים והוא דבעת שהוא עוסק במושכלות אז הוא חושב שכלים, והיינו דבזמן זה עובד בשכלו, ויש מי דכל מה שהוא חושב הוא שכל, וטעם הדבר הוא לפי שבאיש זה הנה עצם חומר המוח נהפך לשכל, והיינו דמפני יגיעתו העצומה במושכלות בסדר מסודר כמ"ש במ"א הנה עצם מהות חומר מוחו נהפך לשכל, עד דכל עצם מהות מציאותו הוא שכל ולכן הנה כל מה שהוא חושב הם שכלים. דזהו כללות ההפרש בין אופנים לשרפים¹⁶, דהאופנים מרגישים דיש דבר נפלא אבל אינם יודעים, ומהעדר ידיעה זו נשבר כל מהות מציאותם כרצוא ותשוקה גדולה, ולכן השיר שלהם הוא ברוך כבוד הוי' ממקומו¹⁷, מהמקום שהוא, כי הם אינם יודעים, אבל השרפים כתיב בהו¹⁸ שרפים עומדים ממעל לו שהוא ממעל לו' דאות ו' מורה על המשכה וגילוי, דהנה השרפים מעמדם הוא בעולם הבריאה שהוא עולם הכסא וידוע דהאורות כללים המאירים בד' עולמות אבי"ע הוא דאבא עילאה מקננא

(12) פינחס שם, ב. — בכ"ז — ראה (נוסף להמצויין לעיל הערה 1) לקרית שה"ש כח, ג ואילך. אוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג"ח ואילך.

(13) ראה תרי"ג אמור כח, כא. בחיי פינחס שם. ובארוכה אוה"ת פינחס עה"פ (ע' א"עב ואילך). וראה כוזרי מאמר ב' פרק כו. ועוד.

(14) לקרית פינחס עז, ד. סה"מ תרח"ץ ע' רלא.

(15) ראה גם ד"ה וכל העם תרצ"ה. ד"ה הגיל הישית (סה"מ הישית ע' 113). ד"ה שיר המעלות ואילך תשי"ט (סה"מ תשי"ט ס"ע כח ואילך). ד"ה והר סיני תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' 155 ואילך).

(16) ראה גם לקרית נשא כח, ד. שלח מז, א. שה"ש ה, ב. סה"מ תרע"ח ע' ת"ז ואילך. תרפ"ז ע' קסא ואילך. ד"ה מים רבים תשי"ז פ"ז (ספר המאמרים — מלוקט ח"א ע' נח) ובכ"מ.

(17) יחזקאל ג, יב.

(18) ישע"י ו, ב.

באצילות¹⁹, דכללות האור דאצילות הוא בחי' חכמה²⁰, ולכן²¹ הנה באצילות איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד²², ואימא עילאה שהיא בחי' בינה דאצילות מקנא בכורסא²³ בעולם הבריאה שהוא עולם כסא הכבוד, ושית ספירן ביצירה ואופן בעשי²⁴, ולהיות דבעולם הבריאה מאיר בחי' בינה דאצילות לזאת הנה הנבראים דעולם הבריאה המה משיגים נפלאים, וענין ההשגה האמיתית היא התעצמות המשיג והמושג, ולכן השרפים משיגים גם האור שלמעלה מאצילות דזהו תוכן ענין השיר שלהם באמירת קדוש²⁵ דהאור הוא מובדל, וג"פ קדוש²⁶, א' בהאור שלמטה מעולם הבריאה ועולם הבריאה בכלל, והיינו כללות האור דבי"ע, קדוש ה' באצילות, וקדוש ה' בעולמות הא"ס שלמעלה מאצי²⁷, וזהו שנקראים בשם שרפים לפי דכל מהות מציאותם נשרף בהשגה זו, והקרבות הם לחם לבחי' אישים העליונים.

אמנם צ"ל מהו"ע דהקרבות נקראים בשם לחם למעלה, וגם צ"ל מה צריכים ללחם דהלא משה כשהי' בהר ארבעים יום כתי' ביי"ב לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, ואי' במד"ר (שמות פמ"ז) אולת לקרתא עבדית בנמוסי, הרי משה כשעלה למעלה לא אכל, כשי"כ המלאכים אישים העליונים דכל פרנסתם ומזונם היא השגת אלקות למה צריכים הם אל הלחם, וגם צריכים להבין משארזיל ע"פ רעיתי פרנסתי²⁸, דישראל מפרנסין לאביהם שבשמים²⁹, מהו"ע הפרנסה למעלה בכלל ומהו דיוק הלשון לאביהם שבשמים. אך הענין הוא דהנה כל הנבראים שלמטה כולם נחלקים בד' מדרגות כוללים והם דומם צומח חי מדבר, אשר כל אחד מד' אלו כוללים

19) כ"ה במקצ' לוח"ב רך, ב"י תו"א עה, א. ובכ"מ. ובד"ה ויחלום תשיח (קונטרס נב) י"י שכן הוא בתיוקנוי זהר. ויש להעיר מתיוקנוי זהר ת"י וא"ו בסופו. וצ"ע. — והנה עממשי"כ בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ג ובשער ההקדמות דרוש אבי"ע דרוש ב' בפי' ל' מקנא, לכאורה אין שייך באבא, וי"ל דנקט ל' זה באבא אגב הל' דאימא מקנא בכורסא וכו'. — הערת כ"ק אדמור"י שליט"א בטה"מ תשי"ג ע' 133. וראה הערת כ"ק אדמור"י שליט"א בטה"מ השית ע' 59: תשי"ח ע' 81.

- 20) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרצ"ו) פ"א. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב.
- 21) ראה עץ חיים שער מז שם.
- 22) תקריז בהקדמה (ג), ב). אגה"ק סי"ב.
- 23) תקריז תישון וא"ו (כג, א).
- 24) ישע"י ו, ג. חולין צא, ב. — ראה דרושים הגיל הערה 16.
- 25) ראה גם טה"מ תרח"ץ ס"ע רו.
- 26) עקב ט, ט. שם, יח.
- 27) מיסקא ה (בשינוי לשון קצת).
- 28) ראה שהשיר פ"א, ט (ו): מהו רעיתי (שה"ש א, ט) אמר ר' יונתן מפרנסתי הן שירעו אותי בשני תמידין בכל יום.
- 29) ראה זהר ח"ג ז, ב. ילקוט שמעוני תשא רמז תיח.

*) כנראה הכוונה לרמ"ז לוח"ב שם.

**) טה"מ תשי"ח ע' 81. וכיה בטה"מ תרנ"ה ע' רכג.

מינים רבים ברבוי מופלג, וכמו הדומם דכולל רבוי מינים עפר אבנים מתכות וכו' וכל א' מהם עצמם כולל במינו רבוי מינים, ובכל מין פרטי הרי יש בו פרטים בלי מספר, וכן בצומח חי ומדבר, אשר כל אחד ואחד מהפרטים המפורטים אשר במין אחד יש לו חיות מיוחדת ומוגבלת לו לבדו אשר החיות ההיא היא נפשו המגדלת ומנהיגה לכל פרטי עניניו מיום היותו עד רגע האחרון לחייו דכלה ונפסד, ויובן זה בצומח, דהנה בצומח הרי יש מינים רבים אלנות תבואות ירקות עשבים ודשאים, ובכל מין יש רבוי מופלג כמו באלנות רבוי עצום החלוקים זה מזה בעצם מהותם ובפרטים, וכן בעשבים או דשאים שיש בהם רבוי מינים החלוקים בסגולותיהם מסמי רפואה וסמי מות ובמראיהם וטבעם, ובכל אחד המינים יש בהם רבוי מופלג עד אין שעור, וכל הרבוי מופלג הלזה הנה כל אחד ואחד מהם יש לו חיות מיוחדת ומוגבלת לו לבדו אשר החיות ההיא היא נפשו המחיה אותו, מצמיחו מגדלו ומנהיגו לכל פרטי עניניו בכל תנועותיו מעת צאתו מבטן האדמה עד רגע האחרון שבא קצו עפ"י גזירת ההשגחה אם להקצר בחרמש ומגל יד להביא תועלת הנראה במרעה הבע"ח, או להיות למרמס רגל בלי תועלת נראה, או להיות כלה ונפסד בעת בא זמנו דכ"ז הוא עפ"י דין ומשפט ההשגחה העליונה, דכל אחד יש לו נפשו הפרטי שזהו חיותו ומנהיגו, ולכן הנה כל דשא פרטי יש לו ציור מיוחד, דעם היותם כולם בתבנית ומראה וסגולה כללית, ומ"מ הנה בעצם גופם יש בהם איזה דבר פרטי מה שאין האחד דומה ממש לחבירו, והוא לפי דכל אחד הרי יש לו חיות מיוחדת ומוגבלת לו לבדו להחיותו ולהנהיגו בכל פרטי עניניו, וכמארז"ל³⁰ אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, שהוא המזל הרוחני שהיא נפש הצומח המחיה אותו ומנהיגו בכל פרטי ארחות חייו עפ"י גזירת ההשגחה העליונה, וכידוע³¹ בענין השגחה פרטית שמבאר מורנו הבעש"ט ניע"ד³² דלא זו לבד דכל פרטי תנועות הנבראים למיניהם היא בהשגחה פרטית מהבואר ית', והשגחה פרטית הלזו היא חיות הנברא וקיומו³³, אלא דעוד זאת דתנועה פרטית דנברא פרטי הרי יש לו³⁴ יחס כללי לכללות כונת הבריאה,

(30) ראה בראשית רבה פ"ו, ו. זהר ח"א רנא, א. מורה נבוכים ח"ב פ"י. אגה"ת פ"ו (צו, א). אגה"ק סוסי"ב (קלא, ב).

(31) חלק מהבא לקמן — הועתק ב.היום יום" כח חשון — בשניונים קלים.

(32) הבא לקמן — הובא ונתבאר ברשימה השגחה פרטית — אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קסח ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 277 ואילך.

(33) ברשימה שבהערה הקודמת (אגרות-קודש שם ע' קעה. לקו"ש שם ע' 283 ואילך): עפ"י המבואר בדא"ח, לכאורה ברור, דענין ההתהוות וענין ההשגחה פרטית הם במדרג שונות. . והנה בסיום המשך ר"ה רס"ג [סה"מ תרס"ג ס"ע לד ואילך] כתב, שהשגחה שעל הנברא זהו חיותו, ומציין לסעי' פמ"ח (אף ששם לא נזכר אלא הלשון ידיעה...), וכמו שיש חיות כללי ופרטי, מסובב כ"ע וממלא כ"ע, כן יש השגחה כללית שבה כל הנבראים שוים והשגח"ם שבה בניי במעלה לגבי אומה"ע וכו'. (עיי"ג בדיה ע"כ יאמרו תרצ"ז, הובא הלשון בתחילת רשימה זו). עכ"ל. וראה גם שיחת אחשי"פ תשמ"ה.

(34) ב.היום יום" ורשימה השגח"ם הנ"ל: לה.

ועל דרך דוגמא הנה תנועת אחד הדשאים הצומח בעמקי יער או באחד ההרים הגבוהים או בעמקים היותר עמוקים אשר לא עבר שם איש, הנה לא זו בלבד דתנועת הדשא ההוא לימינו ולשמאלו לפניו ולאחוריו ימי חיו הוא עפ"י ההשגחה פרטית אשר הוא ית' גזר אומר אשר דשא פרטי זה חי' יחי' חדשים ימים ושעות קצובות, ובמשך זה יסוב ויכוף לימינו ושמאלו לפניו ולאחוריו במספר כזה וכזה, אלא עוד זאת דתנועת הדשא הפרטי הלזה יש לו יחס כללי לכללות כונת הבריאה, דבצרוף ואחוד כל הפעולות הפרטים של הרבוי רבבות פרטים אין מספר שישנם בכל האלפים ורבות מינים שישנם בה' חלוקות דדצח"מ הנה נשלמה כוונה העליונה בסוד הבריאה כולה, וא"כ הנה לא זו בלבד דתנועה אחת של דשא פרטי היא באה בהשגחה פרטית, אלא עוד זאת דגם תנועה אחת של דשא פרטי משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה, אשר מזה יוצא לנו ענין עמוק בעבודה, דכאשר יתבונן האדם³⁵ ומה אם דשא אחד פרטי הרי גם מספר תנועותיו ואופניו הוא בא בהשגחה פרטית ונוגע להשלמת כוונת הבריאה, הנה האדם הרי ודאי שהוא מושגח בהשגחה פרטית בכל פרטי פרטיות עניני צרכיו, אשר ע"כ הנה עיקר השתדלותו צריכה להיות בזה שלא יקלקל, והוא שלא יגרום מניעה ועכוב בההשפעה העליונה, שהוא ית' זן ומפרנס לכל, וישים לבו ודעתו על טיב טהרת הכלי, והיינו³⁶ דכלי פרנסתו יהי' עפ"י התורה טהורה מכל סיג פסולת דאונאה וכו', והנהגתו תהי' עפ"י התורה והמצות בשמירת תפלה בצבור וקביעת עתים לתורה, וקיום המצות מעשיות בחיות פנימי, שבזה ישלים כוונת הבריאה.

וביאור הענין הוא דהנה כתיב (תהלים ק"ד י"ד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, להוציא לחם מן הארץ, ואי' בוח"א (ד"ח ע"ב) חציר איננו מלאכים שליטין לפום שעתא כו', עשב דא אליון אופנים וחיות וכרובים, ופי' במק"מ³⁷ בשם האריז"ל אופנים בעשי', חיות ביצירה, וכרובים בכריאה, כי מט"ט וסנד"ל הם הנקראים זי"נ דבריאה, וכללות הענין הוא דהנה יש ב' בחינות ומדרגות מלאכים והם הנקראים בשם חציר ועשב³⁸, דעשב הם המלאכים העומדים מששת ימי בראשית ואומרים שירה וכמאמר³⁹ מיכאל באהבה וגבריאל ביראה, וכתיב בהו"ו⁴⁰ ויעמידם לעד שנקראים בשם עומדים, ומקשינן דהרי המלאכים אומרים שירה באהבה ויראה וכתי'⁴¹

(35) ראה גם שיחת ליל י"ט כסלו תרצ"ד (לקריד ח"א סד, ריש ע"ב. וראה שם לפני' פג, ב וא"ל).

(36) ראה גם לעיל ע' 114-115. וש"נ.

(37) לזהר שם.

(38) ראה גם לעיל ע' 96 ובהנשמך שם בהערה 134.

(39) ראה עד"ו סה"מ תש"ג ס"ע 84. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: ראה לקו"ת במדבר ד"ה

וספרתם וביאורו. ועד.

(40) תהלים קמ"ו. ו. ככ"ז ראה גם סה"מ תש"ג שם וא"ל.

(41) יחזקאל א, יד.

והחיות רצוא ושוב, וכל רצוא ושוב הוא הלך, וא"כ למה נקראים עומדים, ומתרצנין להיות דכל אחד מהם הוא רק במדרגה פרטית אם באהבה או ביראה דמיכאל עבודתו היא באהבה, וגבריאל הנה עבודתו היא ביראה, הנה עם היות דמחנה מיכאל הוא קפ"ו אלף מחנות"י וכן מחנה גבריאל הוא גם כן מספר עצום מאד, אך הנה כ"ז הוא רק פרטי מדרגות באהבה או ביראה, אבל כל אחד מהם הנה תמיד הוא במדרגתו מיכאל באהבה וגבריאל ביראה דמהם לא יגרעו ועליהם לא יוסיפו על כן נקראים בשם עומדים, שעומדים תמיד במדרגה אחת, והם הנקראים בשם עשב שהם לעבודת האדם, וישנם מלאכים הנקראים בשם חציר, דחציר הוא שחת הנקצר וכשחוזר וצומח קוצרים אותו, וכן הוא במלאכים אלו דאתבריוא לפום שעתא, שהם נבראים מאותיות התורה ותפלה, ואומרים שירה ונכללים כהבטול וחוזרים ונבראים ואומרים שירה ונכללים כהבטול וכמ"ש"י חדשים לבקרים וגו' שמתחדשים ומתבטלים, ולכן נקראים בשם חציר שצומח במהירות וקוצרים אותו וחוזר וצומח, וזה שאנו אומרים בברכת יוצר, ישתבח שמך לעד מלכנו יוצר משרתים, שהם המלאכים הנקראים בשם חציר, ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם, הם המלאכים הנקראים בשם עשב, וזהו ועשב לעבודת האדם, דהמלאכים שנקראים בשם עשב הם המועילים בעבודת האדם שהם מעלים את תפלותיהן של ישראל, וכמאמר "מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן

42) זח"ג קנד, א. קנה, א. — ולא חש להעתיק גם מספר המאות אשר שם. — הערת כ"כ אדמור" שליט"א בסה"מ תשי"ג שם.

43) איכה ג, כג. וראה איכ"ר פי"ג, ח. טור או"ח סניט.

44) כן הוא גם בתורה אור ד"ה נ"ח כ' מזוה מימין א, בסידור שער החנוכה ג, ועוד (ראה זוהר ח"א לו, ב). אבל ברוב הדרושים מובא מרז"ל (זח"א קסז, ב. זח"ב נח, א. זח"ג רנב, ב. ועיי"ג תוד"ה וקושר חגיגה יג, ב) סנד"ל קושר כתרים כ"י (לקו"ת שה"ש ג ד"ה מה יפו פעמיו ועוד). ובזח"ב (ב) איתא אכתריאל מעטר עטרין למארי. — והנה בס' עשרה מאמרות (מאמר אם כל חי ח"א פכ"ט-ל) מבאר דהמתפלל במדת הנפש אז קושר סנד"ל, המתפלל במדת הרוח — קושר מט"ט, במדת הנשמה — קושר אכתר. אבל בתו"א וסידור שם משמע דסתם קשירת הכתרים הוא ע"י מט"ט, עיי"ש. — וי"ל עפ"י ש בתו"א פ' יתרו ד סד"ה האבות היה המרכבה דצ"ל יחיד סנד"ל ומט"ט, גם ידוע דמט"ט הוא ביצירה אבל מט"ט, ביד, הוא בבריאה ולפעמים עוד למעלה מזה (פרדס ש' אבי"ע פי"ד. ביאוריו פ' וישב ה. אור התורה י' — להצ"צ — ד"ה חנור לגער, המשך כשה"ק תעריב חלק שלא נאמר קרוב לסופו¹), ובס' עבודת הקודש (ח"א פט"ז) כתב בפירושו דאכתר² נקרא בפ' חכמי האמת מט"ט הגדול. — ואף דמי נתן מלאך נוצר באצ"י, מתרץ בהמשך הנ"ל דשאני מט"ט שהוא חנור, וצריך בפרסם שם. — הערת כ"כ אדמור" שליט"א — נדפס בסה"מ תרח"ץ ע' רמג. תשי"ד ע' 213. תשי"ח ע' 202.

(א) מקץ מב, ב.

(ב) רעג, א ואיל"ד.

(ג) מג, ג ואיל"ד.

(ד) עג, ג

(ה) כג, ג ואיל"ד

(ו) חנוכה (בראשית כרך ב) שב, ב ואיל"ד.

(ז) חלק ג ע' איתמה ואיל"ד.

של ישראל, שהם מעלים את התפלות, דהנה בכל כתר ועטרה אשר בראש המלך קובעים בה אבנים טובות ומרגליות, וקודם שקובעים אותן בהכתרים והעטרות צריכים לנקותן מכל לכלוך, וידוע דאותיות נקראין אבנים וכמ"ש בס"י שתי אבנים כונות שני בתים, היינו ב' צירופים, ב' אבנים כונות ששה בתים, דמשלש אותיות יוצאים ששה צירופים, אמנם בכדי דאותיות התורה ותפלה יוכלו להיות כתר ועטרה למעלה צריכים לנקותן ולטהרן יפה יפה, וביותר אותיות התפלה, דאנו רואין במוחש דבעת למוד התורה אינן נופלות כ"כ מחשבות זרות מכמו שהוא בעת התפלה, וטעם הדבר דבעת הלמוד הרי עכ"פ שכלו עסוק במעט, וע"כ אין מקום פנוי כ"כ למח"ז, אבל בעת התפלה דרק שפתותיו נעות בדבורי תפלה, ומוחו ולבו רקים מכל, ע"כ נופלות מח"ז וחושב ומהרהר בהן, ואמירתו בתיבות התפלה באים רק על צד ההרגל, עד שלפעמים אינו יודע באיזה פרק הוא עומד בתפלתו, ומ"מ הרי גוף ועצם האותיות והתיבות הן קדושות וראוין להיות כתר ועטרה למעלה, ורק שצריכים לנקותן ולטהרן מהלכלוך של המ"ז ולזכנן שיהיו ראוין להקבע בכתרו של הקב"ה, וזכור זה נעשה ע"י המלאכים שמזככים את האותיות, להיות הדבור שלהם הוא בערך דקות המחשבה שלנו, דהנה באותיות הרי יש כמה חלוקי מדרגות, אותיות הכתב והדבור שהן אותיות מוגבלות, ולמעלה מהן אותיות ההרהור ודבור שבמחשבה, ואותיות מחשבה שבמחשבה שהן מחשבת השכל שהן אותיות דקין ביותר, ובדקות כזו הוא הדבור של המלאכים וגבוה מעל גבוה וגבוה עליהם עד מקום משכן מטי"ט דקושר כתרים לקונו מתפללותיהן של ישראל, וכדאי' בזהר" דגפיף להון ומנשק להון, דעיי' מזדככים האותיות מגשמיות להיות יכול להיות מהן כתרים לקונו, וענין הכתרים הוא דהנה כתר הוא בחי' רצון היינו בחי' רצון חדש, שימשך רצון חדש בכל ברכות התפלה בכלל ובפרט איש איש לפי מה שהוא צריך אם בברכת הדעת והתשובה הסליחה והגאולה, או ברכת הרפואה, השנים וקבול תפלה, שיהי' נמשך רצון חדש למלאות מבוקשו של המתפלל, דאז הנה ההמשכה היא בבחי' ברכה בתוספת ורבוני, וכמ"ש' ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה', דזהו יותר מכמו שצומח על פי דרכי הטבע שנמשך מהצמצומים דשם אלקים, וע"ז נאמר ויברכהו ה' דזהו הנקרא ברכה להיות בבחי' תוספת ורבוני, דתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר, ובחי' ברכה זו נמשך מבחי' שם הוי' שהוא למעלה משם אלקים.

וזוהו ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ, דבכדי שמתפללותיהן של ישראל יהי' בחי' כתר לקונו, המשכת גילוי רצון חדש בברכת התפלה

(45) פ"ד מ"ב. (בקצת דפוסים — מטי").

(46) ראה זהר ח"א כג, ב. ח"ב רא, ב. ונתבאר בתו"א, לקו"ט וסידור שבהערה 44.

(47) תולדות כו, יב.

עד שיהי' הגילוי למטה, הנה זהו ע"י בחי' עשב שהם המלאכים העליונים שמבררים ומזככים את האותיות דתפלה, דהנה כתיב וסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, דתפלה היא סולם המחבר אלקות עם הנבראים, ובסולם זה דתפלה הנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, דענין העלי' היא מה שמזככים את האותיות להיות ראויין להיות כתר לקונו, דע"י זכור זה הנה המלאכים עצמם עולים בו, ויורדים היא המשכת שפע ברכה העליונה להיות נמשך למטה בגילוי ממש, וזהו ועשב שהם המלאכים העליונים דבי"ע כמשנתל"ס בשם האריז"ל שהם הג' מרכבות דבי"ע דכללות כולם הם בשביל עבודת האדם, והיינו שמביאים תועלת בעבודתו בתורה ותפלה, וכללות עבודת האדם היא בשביל להוציא לחם מן הארץ, דארץ היא רצון ומרוצה וכמאמר למה נקרא שמה ארץ שרצתה (לשון רצון וגם ל' מרוצה) לעשות רצון קונה, דבכללות היא עבודה דתפלה דעיקר ענינה התעוררות ורצוא, אבל ההתעוררות והרצוא צריך להביא פועל דבר בלמוד התורה וקיום המצות מעשיות בחיות פנימי דזהו מזון הנקרא לחם, וזהו לחם מן הארץ, דמן ההתעוררות והרצוא דתפלה הנה יהי' מזה לחם שהוא מזון פנימי, דהנה אנו רואין במוחש דגם מי שעוסק בעבודה שבלב זו תפלה, שמתבונן בענין אלקי ומשיגו בטוב וגם מתעורר בלבו בהתעוררות טובה, עד שבא לכלל רצוא ותשוקה גדולה לאלקות, דכ"ז הוא בעת התפלה ואחר התפלה חולף ועובר, ובזה יש כמה וכמה חלוקי דרגות דישראל כאלו אשר תוקף הרצוא בעת התפלה פעל ועשה רוממות ותגבורת בנפשם עד כי אחר התפלה הם ברוממות בעצמם אויפגעהוין און אויפגעלייגט דתחלתו היא קדושה שהרי הרוממות ועליצת נפשם היא מהתוקף הרצוא שהי' לו לאלקות בעת תפלתו, אבל לאט לאט הוא יורד מדרגא לדרגא ונופל בענינים גשמיים, וגם אז ברוממות, אבל יוצא מזה ענין הפכי מכוונת עבודת התפלה, ויש אשר בכואו בעניני עולם נשכח מאתו כל אותן הענינים שהיו לו בעת התפלה, ויש אשר כל ענין ההתעוררות והרצוא שהי' לו בעת התפלה נשכח ממנו ונשאר רק איזה רושם, ויש אשר גם רושם לא נשאר, ובזה גופא הרי יש כמה וכמה מדרגות, אמנם עיקר ענין העבודה דתפלה הוא להוציא לחם מן הארץ דמהתעוררות הרצוא שבתפלה יהי' מזה לחם שהוא מזון המבריא דתורה אחר התפלה אשר עפ"י הלחם זה דתורה תהי' ההנהגה שלו בכל עניני העולם במשך היום, וזהו מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם שהם

(48) ויצא כח, יב.

(49) וזה ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקו"ו תיקון מה (פג, א).

(50) בפרק שלפניו.

(51) ב"ר פ"ה, ח.

(52) תורא בראשית א, ס"ג ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תשיב. אוה"ת בראשית (כרך ג) תפא, ב

ואילך. (כרך ו) תתרמג, א ואילך. תורה הא' (מה' תורות) שאמר הכעש"ט בגן עדו ביום הולדתו ח"י אלול תרנ"ב — שיחת שמע"צ תרצ"ו.

המלאכים העליונים המועילים בעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ, ובחי' ומדרגת דשא ועשב אלו הם המזלות הרוחניים הדשאים ועשבים שלמטה, ועם היות דגדלה מעלתן מאד שהם בחי' מדרגות גבוהות ביותר עכ"ז הנה ברבבות מדרגות השתלשלות נעשה למטה חיות צומח של הדשא והעשב הגשמי להיות בחי' נפש הצומחת של הדשאים והעשבים הגשמים דגופם הגשמי מתהווה בדרך בריאה יש מאין מאוא"ס הסוכ"ע, ונפשם כאה ברבוי השתלשלות מבחי' דשא ועשב שלמעלה. ובוה יובן הלשון נשאו דשאים ק"ו בעצמן (חולין ס' ע"א) דלכאורה איך שייך בהם ענין הדבור, אלא דקאי על שרשן ומקורן שהם המלאכים שנקראים דשא ועשב שמשתלשלים מהן נפשות הצומחים להצמיחן מקטנות לגדלות, וכמו שהוא בצומח הנה כן הוא בדומם חי ומדבר, דאמרו"ל (קדושין ד"ל ע"ב) ג' שותפים יש באדם אב ואם והקב"ה נותן בו נשמה, וחלק הקב"ה הוא חלק משולש וכמ"ש במ"א³³, וענינו בפנימיות הוא כמ"ש³⁴ כי חלק ה' עמו, שיש בכא"א חלק הוי' ממש, דכשם שחיות הדשא והעשב הוא מהמזל הרוחני השופע בו עד שבא בחיות מוחשי, כן הוא גם בחלק הוי' ממש שישנו בכל אחד ואחד מישראל, דזהו דיוק לשון רבנו³⁵ חלק אלוהה ממעל ממש, וכן הוא כבע"ח דגם הבהמה יש לה נפש רק שנפשה נשתלשלה מבחי' פני שור שבמרכבה וכידוע³⁶ דד' חיות המרכבה הם שרשי כל הבע"ח שלמטה דהאר"י הוא מקור וחיות לכל החיות, ופני שור מקור וחיות לכל הבהמות, ופני נשר לכל העופות, והאדם הוא מפני אדם שבמרכבה, ולמעלה יותר מבחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה³⁷, והנה כשמקריבין הבהמה ע"ג המזבח הרי נפשה עולה ונכללת בשרשה פני שור שבמרכבה דעי"ז גורמים תוספת כח בחיות המרכבה שנושאות את הכסא³⁸ עם דמות מראה אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא³⁹, דאדם הוא בחי' תקון, והבהמות שרשן מהתהו שקדמה אל התקון⁴⁰, וכשמקריבין הבהמה שהיא מבחי' התהו ע"ג המזבח ועולה ונכללת במקורה

(53) ראה סה"מ תרע"ח ע' תיד. עטרית ע' תיד. תרפ"ז ע' קנז. דיה מים רבים תשי"ז פ"ד (סה"מ — מלוך ח"א ע' נד).

(54) האינו לב, ט. ראה אגה"ת פ"ד ואילך. סה"מ תרפ"א ע' של. תשי"ב ע' 139. תשי"א ע' 326. וראה גם לקו"ת ר"פ ראה (יח, א). סה"מ עטרית ע' תריא ואילך. תרח"ץ ע' סז. ושי"ג.

(55) תניא רפ"ב. ולהעיר מאגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ד ע' תד. שם ע' תז. ועוד.

(56) ראה טעמי המצות להרח"ץ פ' ויקרא (ד"ה מצות קרבנות). וראה אור החיים עה"ת אחרי יו, יד. המשך תער"ב ח"ג ע' איתמד. סה"מ תרח"ץ ע' רכט. תשי"ט ע' 30 (השני). ובכ"מ.

(57) יחזקאל א, כו.

(58) ע"פ לשון הפיוט. וחיות' במוסף דר"ה אחר קדושת כתר (נוסח אשכנז). בחיי תרומה כה, י בשם פדריא. פדריא ספ"ד. שמור"ר ספכ"ג. וראה בכ"ז תריא יתרו עא, סע"א ואילך. שם עב, ד ואילך.

(59) ע"פ שמואל"א טו, כט.

(60) ראה ד"ה להבין ענין שחיטה ובדיקה במאמרי אדה"ז ענינים ע' תח. ובכ"מ. וראה גם דרושים

שבעה ע"ה 12.

רע"י בחי' פני שור שבמרכבה⁶² שהוא ג"כ מבחי' התהו אלא שזהו ממה שכבר נתברר, ולהיותם מבחי' התהו לכן⁶³ ביכולת חיות המרכבה להגביה את בחי' אדם דתקון שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא.

והנה הקרבת הקרבנות הוא ע"י הכהנים דוקא⁶⁴, דכהן איש החסד⁶⁵ וכמאמר⁶⁶ ימין מקרבת דכל קירוב ועלי' הוא ע"י ימין דוקא, ולכן הנה כדי לקרב את הניצוץ ולהעלותו הוא ע"י הכהן, וסדר עלייתו הוא ע"י שמקריבין את הבהמה ע"ג המזבח ונכללת באש שלמעלה, דאש המזבח אמרו רז"ל⁶⁷ רבוצה כארי, ובוהר⁶⁸ א"י ארי' דאכיל קורבנו, דארי' הוא ג"כ בחי' ימין וכמ"ש⁶⁹ ופני ארי' אל הימין ובחי' ארי' זה מגביה את הניצוץ לבחי' שור שבמרכבה שהוא שורש ומקור נפשות הבהמות, אמנם מרכבה זו היא בעולם היצירה וכנ"ל פ"י האריז"ל במאמר הזהר אופנים חיות וקרובים, דחיות הן בעולם היצירה, וע"י החיות נושאות דעולם היצירה נעשה ההתעוררות גם בעולם הבריאה, דשם הוא בחי' מרכבתא תתאה וחיות המרכבה נקראין חיון תתאין והם מיכאל וגבריאל שר של מים ושר של אש⁷⁰ חסד וגבורה, שהם בעינים בעולם הבריאה בדוגמת דבר כמו פני ארי' ופני שור דעולם היצירה, דעלי' ראשונה היא בבחי' פני ארי' וע"י פני ארי' הנה נכלל הניצוץ בשרש נפש הבהמה שבפני שור הנה כמו"כ הוא בעולם הבריאה דהעלי' היא על ידי מיכאל, ולכן נקרא מיכאל בשם כהן וכדאי' בזה"כ דפ"י⁷¹ אית מלך לתתא ותחתוי' אית כהן כו' מיכאל כהנא רבא⁷², דכ"ז הוא בעולם הבריאה אבל ע"י הרי נעשה ההתעוררות גם בהמרכבה דעולם האצ"י דכמו שיש חיון תתאין דמרכבתא תתאה דעולם הבריאה הנה כמו"כ יש חיון עלאין דמרכבתא עלאה דעולם האצילות⁷³, והיינו בחי' מדות דאצ"י שנקראים בשם חיון עלאין והכסא זו בחי' בינה, וע"י עליית החיות דבי"ע עם בחי' הכסא ובחי' דמות האדם שעל הכסא דבי"ע מעוררים ע"י עליית חיון

-
- (61) רע"י — צ"ע פ"י חיבה זו. ואולי היא מיותרת. וע"ד שכ' בסה"מ תרכ"ט (הגיל הערה 1) ס"ע קא: עולה ונכללת בבחי' פני שור שבמרכבה. ע"י"ש.
- (62) ראה אגה"ק סכ"ח. ובכ"מ.
- (63) ראה בכ"ז תור"א שבעה ערה 58. דרושים שבעה ערה 12.
- (64) בכ"ז ראה (נוסף להמצוין בהערה 1) דרושים שבעה ערה 12.
- (65) זהר ח"ג קמה, ב.
- (66) סוטה מ, א. סנהדרין קז, ב.
- (67) יומא כא, ב.
- (68) ח"ג לב, סע"ב. וראה לקו"ט במדבר יא, א.
- (69) יחזקאל א, י.
- (70) כ"ה באגה"ק רס"ב. וראה במדב"ר פ"ב, ת. לעיל ע' 36 הערה 116. וש"נ.
- (71) כ"ה (דפ"ז) גם בסה"מ תרכ"ט (הגיל הערה 1) ע' קב. ולכאורה צ"ל: סז, ב.
- (72) נתבאר בתור"ח יתרו ת, א ואילך. ביאוריו להצ"ח ח"א ע' רמב ואילך.
- (73) ראה לקו"ט תור"ע כב, ד. סידור עם דא"ח סד, א.

עלאין עם הכסא שלהם היא בחי' בינה שכינתא עלאה בעלי' נעלית לפי אופן גודל רום מעלתה, ועד"ז הן העליות בעלי' אחר עלי' מתתא לעילא עד רום כל המעלות, וכדאי' בזהר"י דרזא דקורבנא עולה עד רזא דאי"ס, היינו בעלי' אחר עלי' עד אין קץ וסוף כלל, ובכל עלי' ועלי' היינו בכל מדרגה ומדרגה ישנו בחי' כהן של אותה המדרגה שהוא המעלה את הניצוץ להמדרגה שגבוהה ממנו, והיינו דכשם שהוא בקרבן הגשמי דהמקריב הוא הכהן דוקא, הנה כמו"כ למעלה הרי כל העליות הוא ע"י בחי' כהן שהוא איש חסד המעלה, קיש בזה כמה בחי' ומדרגות כדאי' בזהר"י אית חסד ואית חסד, אית חסד דאקרי חסד זוטא והוא בחי' חסד דז"א, ואית חסד דאקרי רב חסד והוא בחי' חסד דא"א דיש כמה בחי' ומדרגות חסד, והיינו דבחסד זוטא ורב חסד גופא יש רבוי מדרגות באופנים שונים, ועד"ז הוא בענין הכהנים שלמעלה דיש כמה בחי' ומדרגות והיינו דבכל בחי' ומדרגה הגבוהה שלמעלה יש בחי' הכהן של אותה המדרגה וכדאי' בזח"ב הנ"ל אית מלך לעילא וכהן משמש תחתו' ברזא דקדש הקדשים ואית מלך לתתא וכהן משמש תחתו' רזא דאור קדמאא הרי שבכל בחי' ומדרגה ישנו הכהן של אותה המדרגה וע"י הכהן שמשמש בקדה"ק על ידו היא העלי' עד רזא דאי"ס, דקדש היא בחי' חכמה"י וכמאמר"י קדש מלה בגרמ"י, וקדה"ק הוא בחי' כתר"י, והנה לא רק העלי' היא ע"י הכהן, כ"א ההמשכה הן בהכפרת עון והן בהגילויי אורות הנמשכים הנה הכל הוא ע"י הכהן, דע"י הקרבנות היא ההעלאה וההמשכה, דזהו מה שבקרבנות נאמר"י ריח ניחוח להוי', דריח הוא בחי' העלאה כמאמר"י נח"ד לפני שאמרתי ונעשה רצוני, דע"י עשי' זו דקיום מצות מעשיות היא בחי' העלאה לבעל הרצון ב"ה דע"י נעשה ניחוח שהיא בחי' המשכה, דניחוח הוא מלשון"י נחות דרגא"י שהיא ירידה והמשכה, וזהו להוי' דשם הוי' יש בו ד' אותיות י' ה' ו' ה' דאות הראשון הוא יו"ד דמורה על הצמצום, להיות כי כל גילוי הרי תחלתו היא נקודה, וכמו בגילויי ההשכלה מכח המשכיל הרי ראשית הגילוי בא בגילוי נקודה כללי' דזהו נקודת החכמה וגם אופן הגילוי הוא בדרך נקודה דלכן נקודת החכמה שהיא נקודת ההשכלה הרי באה בדרך ברק המבריק דלכן בכל גילוי, דראשית הגילוי הוא בבחי' יו"ד נקודה כוללת ואח"כ הוא ה"א בחי' התפשטות שאחר הנקודה ואח"כ ו"ה להיות נמשך

(74) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

(75) ח"א ר"ט, א. וראה זהר ח"ג קלג, ב. כח, א.

(76) ראה זהר ח"ב סז, ב (הג'ל בפנים המאמר). תרי"ח וביאור"ז (ע' רלט) הג'ל הערה 72. ושי"ן.

(77) זהר ח"ג צד, ב.

(78) ויקרא א, ט. פינחס כח, ח. ועוד.

(79) תוי"כ ופרש"י ויקרא שם. ספרי ופרש"י פינחס שם.

(80) יבמות סג, א.

(81) לקו"ת פינחס עו, א. שמע"צ צב, ד. סה"מ תרח"ץ ס"ע רל ואילך. וראה ספר הבהיר ס"י מו (קט):

ואין ניחוח אלא ירידה דכתיב (שמיני ט, כב) ויריד מתרגמינו ונחית. וראה גם בחי' עה"פ ויקרא א, ט.

הגילוי למטה דגם למטה יומשך המשכת אוא"ס ב"ה. ובוה יובן מה שהקרבנות נקראים לחם, דכמו שהלחם הרי פעולתו בחבור כחות הנפש באברי הגוף וכמ"ש (תהלים ק"ד ט"ו) ולחם לבב אנוש יסעד, וגם פועל טיב גילוי הכחות והחושים וכמ"ש (ירמי' מ"ד י"ז) ונשבעה לחם ונהי' טובים הנה הדוגמא מזה יובן למעלה דכלי המדות וספי' העליונות נקראין גופין וכמאמר⁸² וכמה גופין תקינת לון, דכלי המדות והספירות נק' בשם גופין, והוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהי חיים לגופא, והיינו דכמו שהגוף חי מהנשמה הנה כמו"כ המדות וספירות העליונות הם חיים מהאור של ההוא נביעו דאיהו חיים לבחי' הגופא שלהם, וכדי שיהי' חבור האורות והכלים הנה זהו ע"י הקרבנות. וזהו את קרבני לחמי לאשי דהקרבנות הוא הלחם שלמעלה בחבור האורות וכלים. וזהו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, דשמים אש ומים⁸³ חסד וגבורה עיקרי המדות, ואביהם שבשמים הוא המשכת המוחין בדכללות הוא מה שע"י הקרבנות העלאת הנצוצות נעשה חבור האורות והכלים עד רום כל המעלות ושיומשך האור למטה מטה בכלים מכלים שונים עד הגילוי שלמטה ממש.

בס"ד.

איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר (משלי ט"ז ל"ב) טוב ארך אפים מגבור, ומושל ברוחו מלכד עיר⁸⁴, וצ"ל מהו המעלה בזה שכובש את יצרו, דלכאורה הרי שבירת היצה"ר ודחיתו הוי מעליתא טפי מכמו כבישת היצר לבד, דבכבישת היצר הרי עצם מהות היצר נשאר אלא שכובש ההתרחבות וההתפשטות שלו, משא"כ בשבירת היצר ודחיתו הרי מבטלו לגמרי, והנה כובש את יצרו הוא נקרא בתואר גבור, אמנם ממה שנאמר טוב ארך אפים מגבור וגו' הרי מזה מובן דעם היות דתואר גבור הוא תואר המעלה ומ"מ הרי בזה גופא ישנו מה שהוא מעולה ומשובח יותר והוא בחי' טוב ארך אפים, דבמדרגת ארך אפים ישנה בחינה ומדרגה שהיא מעולה מתואר גבור, והיינו דגבור וארך אפים הוי חד דרגא, אמנם יש עוד בחינה ומדרגה בארך אפים שנקרא טוב ארך אפים דהוי מעולה יותר ממדרגת

(82) תקוין בהקדמה (יו, א).

(83) ראה תגינה יב, א. זהר ח"ב קסד, ב. פרש"י בראשית א, א (ד"ה בראשית ברא).

(84) לכללות מאמר זה — ראה במאמר שלפנ"ו הערה נ. ויש"נ.

(85) אבות ס"ד מ"א.